

Fənn sillabusu

İxtisas : 050409-"Mühasibat"
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f (Maliyyə bazarları) (ARTN-nin 07.08.2018-ci il tarixli F-537 sayılı əmr ilə təsdiq edilmişdir).
Kodu: İPFS- B05
Tədris ili: V (2025/2026)
Semestr: I
Tədris yükü: Cəmi: 10 saat – (10 saat müəhazirə)
Tədris forması: Qiyabi
Tədris dili: Azərbaycan dili
AKTS üzrə kredit: 6 kredit
Auditoriya:

II. Müəllim haqqında məlumat: Bədəlov Əlişan Mehman oğlu, i.e.n., dos.

Məsləhət günləri və saati: I - V gün saat 11⁵⁰-13⁰⁰.
E-mail ünvanı: alixan.badalov@mail.ru
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç.,170-a

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. B.X.Ətaşov Maliyyə bazarları. Dərslik. Bakı, 2016, 456 səh.
2. Abbasov A.H. Qiymətli kağızlar və onlarla əməliyyatlar. Dərslik, Bakı, 2007
3. A.E.Kərimov, A.A.Babayev "Qiymətli kağızlar bazarı". Dərslik, Bakı, 2003.

Əlavə

4. Azim Heydər oğlu Abbasov «Qiymətli kağızlar və onlarla əməliyyatlar» (Interaktiv üsulla) Bakı: «İqtisad universiteti» nəşriyyatı, 2007
5. Əvəz Əkbər oğlu Ələkbərov, Zahid Fərrux Məmmədov, Alidə Teymur qızı Hüseynova Maliyyə bazarları. Dərs vəsaiti. Bakı, 2021
6. Maliyyə bazarının əlifbası. Bakı, 2024
7. E.Sadıqov "Azərbaycanın qiymətli kağız bazarı və onun inkişaf perspektivləri".Sankt-Peterburq, 2003.
8. С. Ю Абрамова : 2022 — Финансовые рынки : учебник / под ред. С. В. Брюховецкой, Б. Б. Рубцова. – М. : КноРус, 2021. – 462 с.
9. Финансовые рынки и институты : учебник / Е.Г. Князева, Е.А. Разумовская, Н.Н. Мокеева, М.И. Львова, О.А. Школик, Ю.В. Истомина ; под общей редакцией О.А. Школика ; Министерство науки и высшего образования Российской Федерации, Уральский федеральный университет.— Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2021.— 312 с.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Daxili və xarici resursların iqtisadi inkişafa cəlb edilməsini təmin edən maliyyə bazarının mövcudluğu zərurətinə çevrilir. Belə ki, müasir şəraitdə maliyyə bazarları mülkiyyət formasından asılı olmayaraq həm mikroiqtisadi səviyyədə, həm də dövlət səviyyəsində onların maliyyə resursları ilə təmin edilməsində mühüm rol oynayır. Deməli, bazar iqtisadiyyatının inkişafı maliyyə bazarı olmadan mümkün deyildir. Maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin hərəkətinin təşkil edilməsinin xüsusi forma və sferası olub maliyyə münasibətləri sferasında alqı-satqı münasibətlərinin məcmusudur. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. Maliyyə bazarı elə bazar formasıdır ki, burada əmtəə kimi maliyyə resursları çıxış edir. Başqa sözlə, maliyyə bazarı pul vəsaitlərinin iqtisadi subyektlər arasında bölgüsünü təmin edən bazardır. Maliyyə bazarının məqsədi pul vəsaitlərinin səmərəli şəkildə səfərbər edilməsini və onların maliyyə resurslarına ehtiyacı olanlara satışını təmin etməkdən ibarətdir. Maliyyə bazarının rolu onun yerinə yetirdiyi funksiyalarla müəyyən edilir. "Maliyyə bazarları" fənni tələbələrin pul və kapital bazarlarının fəaliyyəti sahəsinin formalaşması və fəaliyyəti üzrə nəzəri və praktiki biliklərə yiyələnməsinə; Maliyyə bazarlarının mahiyyəti, funksiyaları və təsnifatı; müasir dövrdə Azərbaycanda maliyyə bazarının mövcud vəziyyəti və fəaliyyət xüsusiyyətləri, sığorta bazarı, qiymətli kağızlar bazarı və birja, Beynəlxalq maliyyə bazarları və s. iştirakçıları fəaliyyətinin tənzimləməsinin və nəzarətinin

səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi üçün zəruri olan nəzəri anlayışların və praktiki bacarıqların tələbələrə çatdırılmasına yönəldilmişdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi 10 saat (10 saat mühazirə)

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	(Müh.) Saat	Tarix
1	2	3	4
Mühazirə mövzuları			
1	Mövzu: Fənnin predmeti və metodu Plan 1. Maliyyə bazarı anlayışı 2. Maliyyə bazarı fənninin predmeti və metodu 3. Maliyyə bazarının məqsədi, yaranması zəruriliyi və funksiyaları 4. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı 5. Maliyyə bazarının növləri 6. Maliyyə bazarının təsnifatı 7. Azərbaycanda maliyyə bazarı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-9]	2	
2	Mövzu: Maliyyə bazarında qiymətli kağızlar Plan: 1. Qiymətli kağızların mahiyyəti və müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi 2. Dövlət və bələdiyyə qiymətli kağızları 3. Səhmlərin təsnifatı və növləri 4. Vekselin təsnifatı, funksiyaları və növləri 5. Çek və onun növləri 6. Bank sertifikatının mahiyyəti və növləri 7. İstiqrazların mahiyyəti və təsnifatı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-9]	2	

3	Mövzu: Qiymətli kağızlar bazarı və valyuta bazarı Plan: 1. Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, rolu və əhəmiyyəti 2. Qiymətli kağızlar bazarının modeli 3. Qiymətli kağızlar bazarının funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri 4. Qiymətli kağızlar bazarının idarəedilməsi 5. Valyuta bazarının mahiyyəti və funksiyaları 6. Valyuta bazarının obyekt və subyektləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-9]	2	
4	Mövzu: Pul bazarı, kapital bazarı, qızıl bazarı və sığorta bazarı Plan: 1. Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları 2. Kapital bazarının mahiyyəti və müxtəlif meyarlara görə qruplaşdırılması 3. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları 4. Sığorta bazarı, onun təşkili prinsipləri və strukturu Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-9]	2	
5	Mövzu: Fond birjası və birja indeksləri Plan: 1. Birja indeksləri 2. Birjaların təsnifatı 3. Bakı Fond Birjası 4. FOREX bazarının yaranma tarixi 5. FOREX bazarının xarakterik xüsusiyyəti 6. FOREX və Fond bazarı arasında fərqlər Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-9]	2	
X	Cəmi:	10	

XI. Fənn üzrə tələblər: Maliyyə bazarı sahəsində yaradıcı, təşəbbüskar kadrların hazırlanmasında Maliyyə bazarları fənninin öyrənilməsinin mühüm rolu vardır. Maliyyə bazarları münasibətlərinin iqtisadi mahiyyətinin öyrənilməsi, onun ictimai proseslərdə yerinin və rolunun araşdırılması maliyyə fəaliyyətinin dəqiq sərhədlərini müəyyənləşdirməyə, mövcud maliyyə bazarları münasibətlərinin vəziyyətini peşəkarcasına qiymətləndirməyə, onun inkişafının nəticələrini əvvəlcədən görməyə imkan verir. Bu istiqamətdə xüsusilə aşağıdakılar tələb olunur:

Fənni öyrənməklə tələbələr bilməlidir:

- Maliyyə bazarı fənninin predmeti və metodu haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Maliyyə bazarının məqsədi, yaranması zəruriliyi və funksiyaları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Azərbaycanda maliyyə bazarı haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Qiymətli kağızların mahiyyəti və müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, rolu, əhəmiyyəti, modeli, funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri və idarəedilməsi haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Kapital bazarının mahiyyəti və müxtəlif meyarlara görə qruplaşdırılması haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Sığorta bazarı, onun təşkili prinsipləri və strukturu haqqında biliklərə yiyələnmək;
- İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı və birja indeksləri haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Bakı Fond Birjası haqqında biliklərə yiyələnmək;
- FOREX bazarının yaranma tarixi, xarakterik xüsusiyyəti haqqında biliklərə yiyələnmək;
- FOREX və Fond bazarı arasında fərqlər haqqında biliklərə yiyələnmək və s.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Tələbələr:

- Maliyyə bazarı fənninin predmeti və metodu haqqında biliklər əldə edir;
- Maliyyə bazarının məqsədi, yaranması zəruriliyi və funksiyaları haqqında biliklər əldə edir;
- Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı haqqında biliklər əldə edir;
- Azərbaycanda maliyyə bazarı haqqında biliklər əldə edir;
- Qiymətli kağızların mahiyyəti və müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi haqqında biliklər əldə edir;
- Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, rolu, əhəmiyyəti, modeli, funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri və idarəedilməsi haqqında biliklər əldə edir;
- Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları haqqında biliklər əldə edir;
- Kapital bazarının mahiyyəti və müxtəlif meyarlara görə qruplaşdırılması haqqında biliklər əldə edir;
- Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları haqqında biliklər əldə edir;
- Sığorta bazarı, onun təşkili prinsipləri və strukturu haqqında biliklər əldə edir;
- İnkişaf dərəcələrinə görə birjaların təsnifatı və birja indeksləri haqqında biliklər əldə edir;
- Bakı Fond Birjası haqqında biliklər əldə edir;
- FOREX bazarının yaranma tarixi, xarakterik xüsusiyyəti haqqında biliklər əldə edir;
- FOREX və Fond bazarı arasında fərqlər haqqında biliklərə yiyələnmək və s.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV:Kollektiv sualları:

1. Maliyyə bazarı fənninin predmeti və metodu
2. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
3. Maliyyə bazarının növləri
4. Qiymətli kağızların mahiyyəti və müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi
5. Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, rolu və əhəmiyyəti
6. Valyuta bazarının mahiyyəti və funksiyaları
7. Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları
8. Kapital bazarının mahiyyəti və müxtəlif meyarlara görə qruplaşdırılması
9. Birja indeksləri
10. FOREX və Fond bazarı arasında fərqlər

XV. İmtahan sualları

1. Maliyyə bazarı anlayışı
2. Maliyyə bazarı fənninin predmeti və metodu
3. Maliyyə bazarının məqsədi, yaranması zəruriliyi və funksiyaları
4. Maliyyə bazarının iştirakçıları (subyektləri) və onların bazara çıxışı
5. Maliyyə bazarının növləri
6. Maliyyə bazarının təsnifatı
7. Azərbaycanda maliyyə bazarı
8. Qiymətli kağızların mahiyyəti və müxtəlif meyarlar üzrə təsnifləşdirilməsi
9. Dövlət və bələdiyyə qiymətli kağızları
10. Səhmlərin təsnifatı və növləri
11. Vekselin təsnifatı, funksiyaları və növləri
12. Çek və onun növləri
13. Bank sertifikatının mahiyyəti və növləri
14. İstiqrazların mahiyyəti və təsnifatı
15. Qiymətli kağızlar bazarının mahiyyəti, rolu və əhəmiyyəti
16. Qiymətli kağızlar bazarının modeli
17. Qiymətli kağızlar bazarının funksiyaları, xüsusiyyətləri və əlamətləri
18. Qiymətli kağızlar bazarının idarəedilməsi
19. Valyuta bazarının mahiyyəti və funksiyaları
20. Valyuta bazarının obyekt və subyektləri
21. Pul bazarı anlayışı, əsas alətləri və pul bazarı iştirakçıları
22. Kapital bazarının mahiyyəti və müxtəlif meyarlara görə qruplaşdırılması
23. Qızıl bazarının məzmunu və funksiyaları
24. Sığorta bazarı, onun təşkili prinsipləri və strukturu
25. Birja indeksləri
26. Birjaların təsnifatı
27. Bakı Fond Birjası
28. FOREX bazarının yaranma tarixi
29. FOREX bazarının xarakterik xüsusiyyəti
30. FOREX və Fond bazarı arasında fərqlər

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 30 may 2025-ci il (14 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur

Kafedra müdiri: *bas*

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi: *bas*

dos. Əlixan Bədəlov

Decan Ali dos. G. V. H.